

Nr 42.

Ankom till riksdagens kansli den 23 maj 1936 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om domkapitel m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

Genom en den 17 april 1936 dagtecknad proposition, nr 241, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen, bland annat, *dels* att antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag om domkapitel, *dels ock* att för bestridande av sådana av domkapitlens verksamhet föranledda ersättningar, som avses i 11 § av nämnda lagförslag, för budgetåret 1936/1937 ur kyrkofonden bevilja ett anslag av 32,250 kronor.

Propositionen har i de delar som nu angivits behandlats av första lagutskottet. Utskottet har i samband därmed jämväl förehaft följande inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nämligen motionerna

inom första kammaren

nr 422 av herrar *Oscar Olsson* och *Norman*, samt
nr 423 av herr *Otto Wangson m. fl.*, ävensom

inom andra kammaren

nr 807 av herr *Bengtsson* i *Norup m. fl.*,
nr 809 av herr *Lindmark m. fl.* samt
nr 810 av herr *Holmdahl*.

I motionen *I:422* hemställes, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

I motionen *I:423* yrkas, att riksdagen beträffande domkapitlens sammansättning måtte antaga propositionens förslag härtill med den ändring, att i stiftens stiftssekreterarna och i Stockholms domkapitel sekreteraren därstädes bliva ledamöter i domkapitlet.

I motionen *II:807* anhålles, att riksdagen i avseende å domkapitlens sammansättning måtte besluta i enlighet med de av de sakkunniga härför föreslagna grunderna; för dessa redogöres nedan.

I motionen *II: 809* hemställes, att riksdagen måtte besluta, att 2 § 1 mom. i den föreslagna lagen om domkapitel måtte ifråga om val av lek-män såsom ledamöter i domkapitel erhålla följande, med de sakkunnigas förslag överensstämmande lydelse:

»två av ombud för pastoraten i stiftet valda, inom stiftet boende lek-män, som ådagalagt nit och insikt i det kyrkliga församlingslivet».

I motionen *II: 810* yrkas, att riksdagen vid bifall till förslaget till lag om domkapitel i övrigt måtte besluta sådan ändring av detsamma, att bland de ordinarie ledamöterna i kapitlet måtte ingå en person med framstående sakkunskap och erfarenhet på folkundervisningens område, samt att vid riksdagsbehandlingen av lagförslaget vad i motionen där-utöver anförts måtte vinna beaktande.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hän-visa till de vid propositionen fogade protokollen. I fråga om det när-mare innehållet i motionerna hänvisas till dessa.

Det genom propositionen framlagda förslaget till lag om domkapitel innebär en genomgripande omgestaltning av den nuvarande kapitelorga-nisationen.

Gällande bestämmelser om domkapitlets sammansättning återfinnas huvudsakligen i förordningen den 11 februari 1687 huru med rättegång uti domkapitlet skall förhållas. I denna förordning föreskrefs, att dom-kapitlet, med undantag av domkapitlet i universitetsstäderna, skulle bestå av biskopen, domprosten och lektorerna vid stiftsstadens gymnasium. Då sedermera under 1800-talet antalet lektorer vid läroverken ökades, kommo emellertid de nytillkomna att ställas utanför kapitlet — så hava lektorerna i främmande levande språk och biologiska ämnen icke blivit ledamöter av kapitlet. I Uppsala och Lund bestå domkapitlet av ärkebiskopen respektive biskopen i Lund samt de teologie professorerna, varvid är att märka, att domprostbefattningarna i dessa städer för närvarande äro såsom prebenden förenade med professorsämbetena i praktisk teologi. En särställning intages av domkapitlet i Göteborg, där på grundval av ett kungl. brev av år 1719 sitta jämväl kyrkoherdarna i Göteborgs tyska och Kristine försam-lingar. Dessutom är att anmärka, att domkapitlet i Visby intager en sär-skild ställning såtillvida, som domprost ej finnes därstädes.

Stockholm har ett eget konsistorium med i stort sett samma befogenhet i fråga om den kyrkliga förvaltningen som domkapitlet. Detta konsisto-rium utgöres numera, sedan dess organisation genom lagen den 4 mars 1927 med vissa ändrade bestämmelser rörande Stockholms stads konsisto-rium undergått viss förändring, dels av dess större konsistorium, bestående av kyrkoherdarna i stadens territoriella församlingar samt tyska och finska

församlingarna med ärkebiskopen såsom den förnämste preses samt pastor primarius såsom ordinarie preses, dels ock av dess mindre konsistorium, bestående av, förutom ärkebiskopen och pastor primarius, sex av det större konsistoriet inom detta valda ledamöter. De valda ledamöternas tjänstetid i det mindre konsistoriet utgör sex år med möjlighet till omval. Till det större konsistoriets handläggning höra, förutom val av ledamöter i det mindre konsistoriet, allenast sådana ärenden, som av Kungl. Maj:t hänskjutits till det större konsistoriets avgörande eller yttrande, under det att däremot samtliga övriga inom Stockholms stads konsistorium till avgörande eller yttrande förekommande ärenden handläggas och prövas av det mindre konsistoriet.

Kyrkostyrelsen inom hovförsamlingen och Skeppsholms församling i Stockholm handhaves av hovkonsistoriet, bestående av överhovpredikanten, de ordinarie hovpredikanterna och kyrkoherden i Skeppsholms församling.

Då i 1687 års förordning föreskrevs, att flertalet domkapitel skulle bestå av, förutom biskopen och domprosten, lektorerna vid stiftsstadens gymnasium, hade denna anordning sin förutsättning i det nära samband, som i äldre tid förefanns mellan kyrkan och undervisningsväsendet. Under 1600-talet var sålunda gymnasiets huvudändamål att utbilda kyrkans tjänare, och ur lektorernas led rekryterades i stor utsträckning innehavarna av de mera maktpåliggande och indräktiga prästerliga tjänsterna i församlingarna. Lektorerna voro i allmänhet prästvigda, och de av dem, som så ej voro, räknades likväl till det ecklesiastika ståndet. Efter hand började emellertid kyrkans och skolans inbördes ställning att undergå förändring. Skolan blev icke längre i samma utsträckning som förr en anstalt för prästbildningen, och i samband därmed började även dess lärare allt mer att räknas till lekmännens klass. Differentieringen mellan kyrkan och undervisningsväsendet ökades sedermera ytterligare genom den utveckling av läroverken, som ägde rum under 1800-talet, liksom genom den alltjämt fortgående sekulariseringen av skolväsendet, och slutligen hade förhållandena undergått en sådan förändring, att krav på en omorganisation av domkapitlen började framställas i syfte att de måtte erhålla en med hänsyn till deras kyrkliga uppgifter lämpligare sammansättning.

Sedan olika förslag till ändrad organisation av domkapitlen framlagts i särskilda kommittébetänkanden åren 1828, 1846, 1873, 1891, 1906 och 1918 samt frågan om en reformering av domkapitlen därjämte förevarit till behandling vid åtskilliga riksdagar och kyrkomöten utan att likväl något positivt resultat ernåtts, upptogs frågan ånyo av Kungl. Maj:t under år 1934. Efter erhållet bemyndigande tillkallade chefen för ecklesiastikdepartementet den 11 juni 1934 professorn vid universitetet i Lund, domprosten Yngve Torgny Brilioth, ledamoten av riksdagens andra

kammare, kyrkoherden Harald Martin Hallén, ledamoten av riksdagens första kammare, rådmannen Pontus Sandström och ledamoten av riksdagens andra kammare, hemmansägaren Jonas Nikolaus Svedberg i Hälsingmo att såsom sakkunniga inom ecklesiastikdepartementet verkställa utredning av spörsmålet om en ändrad domkapitelorganisation. De sakkunniga avgåvo den 25 juli 1935 betänkande (statens offentliga utredningar 1935:31) med förslag till bl. a. lag om domkapitel och lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond.

De sakkunnigas förslag till domkapitlens organisation innebär följande:

Enligt det av de sakkunniga avgivna förslaget skola domkapitlen regelmässigt bestå av biskopen såsom preses, domprosten såsom vice preses, en av Kungl. Maj:t efter förslag av domkapitlet för sex år i sänder förordnad ledamot, som genom avlagda kunskapsprov, utgivna skrifter eller annorledes ådagalagt lärdom i teologiska eller humanistiska ämnen, stiftssekretären, en av stiftets präster vald präst, som innehar ordinarie prästerlig tjänst i stiftet, samt två av ombud för pastoraten i stiftet valda, inom stiftet boende lekmän, som ådagalagt nit och insikt i det kyrkliga församlingslivet. Val av prästerlig ledamot skall äga rum å prästmöte inför biskopen såsom valförrättare och avse tiden från och med den 1 januari året näst efter det, då valet skett, till och med utgången av det år, då prästmöte åter hålles. Därest till följd av uppkommen ledighet fyllnadsval måste anställas, skall sådant val i regel äga rum kontraktvis, därvid prostarna, var inom sitt kontrakt, skola vara valförrättare. Lekmannaledamöter, som utses av ombud för pastoraten, skola väljas för sex år, räknade från och med den 1 januari året näst efter det, då valet skett. Valet skall äga rum inför biskopen eller, om biskopen har förfall eller biskopsämbetet är ledigt, inför en av domkapitlet förordnad valförrättare; och även fyllnadsval skall, då sådant erfordras, förrättas i samma ordning. Ombud för val av lekmannaledamöter skola utses av pastoratens kyrkoråd sålunda, att för pastorat med mindre folkmängd än 10,000 utses ett ombud, för pastorat, vars folkmängd utgör minst 10,000 men ej uppgår till 15,000, utses två ombud samt för pastorat, vars folkmängd utgör minst 15,000, utses tre ombud; dock skall domkapitlet äga förordna, att för två eller flera pastorat, vilka vart för sig hava mindre folkmängd än 3,000 och tillsammans ej större folkmängd än 5,000, skall utses ett gemensamt ombud.

I fråga om domkapitlen i Uppsala och Lund hava de sakkunniga föreslagit en i viss mån annan sammansättning än den, för vilken nu redogjorts, i det att, i stället för den ledamot med högre teologisk eller humanistisk bildning, som enligt de sakkunnigas förslag skall ingå i de övriga domkapitlen, i domkapitlen i Uppsala och Lund skola ingå två teologie professorer. Härigenom skulle följaktligen dessa domkapitel komma att bestå av biskop

och sju ledamöter, under det att de övriga domkapitlen komme att bestå av biskop och sex ledamöter. Beträffande sättet för utseende av de två professorer, vilka sålunda enligt de sakkunnigas förslag skola ingå i domkapitlen i universitetsstäderna, hava de sakkunniga föreslagit, att de skola väljas av den teologiska fakultetens professorer för två år i sänder.

Med avseende å domkapitlet i Visby, där, såsom förut omnämmts, domprost ej finnes, hava de sakkunniga föreslagit, att Kungl. Maj:t skall äga att för sex år i sänder förordna någon av stiftets kyrkoherdar att vara ledamot och vice preses i kapitlet.

Beträffande den kyrkliga styrelsen i Stockholm hava de sakkunniga ansett, att denna bör i tillämpliga delar erhålla ett vanligt domkapitels sammansättning och att i samband därmed även benämningen Stockholms stads konsistorium bör utbytas mot benämningen Stockholms domkapitel. I fråga om den närmare organisationen av Stockholms domkapitel hava de sakkunniga föreslagit, att ärkebiskopen, såsom hittills i konsistoriet, skall vara preses i kapitlet, då han är närvarande vid dess förhandlingar, samt att kapitlet i övrigt skall bestå av följande ledamöter, nämligen pastor primarius såsom ordinarie preses, en av Kungl. Maj:t för sex år i sänder bland kyrkoherdarna i de underlydande församlingarna förordnad ledamot såsom vice preses, en av Kungl. Maj:t efter förslag av domkapitlet för sex år i sänder förordnad ledamot med högre teologisk eller humanistisk bildning, domkapitlets sekreterare, en av Stockholms prästerskap vald präst, som innehar ordinarie prästerlig tjänst i staden, samt två av ombud för de underlydande församlingarna valda, i staden boende lekmän, som ådagalagt nit och insikt i det kyrkliga församlingslivet. För val av såväl prästerlig ledamot som lekmanaledamöter i Stockholms domkapitel hava de sakkunniga föreslagit i huvudsak samma bestämmelser som beträffande val av motsvarande ledamöter i de övriga domkapitlen.

I hovkonsistoriets sammansättning och befogenhet har icke någon ändring ifrågasatts.

Vad beträffar domkapitlens befattning med ärenden angående folkundervisningsväsendet, hava de sakkunniga föreslagit, att vid varje domkapitel, med undantag av Stockholms domkapitel, skall såsom föredragande i dylika ärenden vara förordnad en person med anställning i folkundervisningens tjänst. Förordnande att vara föredragande i skolärenden skall meddelas av Kungl. Maj:t för sex år i sänder.

I fråga om den motivering de sakkunniga anfört till stöd för den av dem föreslagna kapitelorganisationen får utskottet hänvisa till den å sid. 26—36 i propositionen intagna redogörelsen.

Över de sakkunnigas betänkande hava bl. a. domkapitlen, Stockholms stads konsistorium, hovkonsistoriet, kanslersämbetet för rikets universitet, de teologiska fakulteterna vid universiteten i Uppsala och Lund, kammar-

kollegiet, statskontoret och skolöverstyrelsen avgivit infortrade utlåtanden, därvid domkapitlet i Lund tillika överlämnat yttranden från medlemmar av det underlydande prästerskapet inom Lunds stift, varjämte skolöverstyrelsen överlämnat yttranden från statens folkskolinspektörer, folkskolestyrelserna i de städer, som i vissa avseenden äro fritagna från statlig inspektion över folkskoleväsendet, samt vissa folkskollärarkårens samman slutningar. Härjämte hava yttranden över betänkandet inhämtats av centralstyrelserna för allmänna svenska prästföreningen och Sveriges allmänna folkskolläraryörening samt av styrelserna för svenska landskommunernas förbund och svenska stadsförbundet. Slutligen hava stiftsråden erhållit tillfälle att yttra sig över betänkandet, och hava med anledning härav yttranden inkommit från stiftsråden i Uppsala, Linköping, Skara, Strängnäs, Västerås, Växjö, Lund, Karlstad, Härnösand och Luleå.

I propositionen har å sid. 40—54 lämnats en sammanställning över innehållet i yttrandena, till vilken utskottet får hänvisa.

Det genom propositionen framlagda förslaget till lag om domkapitel överensstämmer, utom vad beträffar domkapitlens sammansättning, i allt väsentligt med de sakkunnigas förslag. I fråga om domkapitlens organisation innebär propositionens förslag följande ändringar i förhållande till de av de sakkunniga föreslagna, ovan återgivna bestämmelserna, nämligen *dels* att stiftssekreteraren, respektive vid Stockholms domkapitel sekreteraren, icke skall ingå såsom ordinarie ledamot i kapitlet utan endast vid handläggning av rättegångsmål ha säte och stämma i kapitlet, *dels ock* att den ene av lekmännens representanter skall utses genom förordnande av Kungl. Maj:t.

Beträffande de skäl som föredragande departementschefen anfört till stöd för Kungl. Maj:ts förslag i fråga om domkapitlens organisation får utskottet hänvisa till propositionen sid. 55—63.

Utskottet.

Den nuvarande organisationen av domkapitlet, vilken bestått i två och ett halvt århundrade, är byggd på väsentligt andra förhållanden än de nu rådande. Frågan om en reformering av domkapitlet har också länge stått på dagordningen, innan den nu åter upptagits. Det föreliggande förslaget avser jämväl att giva domkapitlet, vilkas verksamhet sedan avsevärd tid tillbaka i huvudsak varit inriktad på rent administrativa uppgifter, en sådan sammansättning att de skola bliva i stånd att i större utsträckning än hittills vid biskopens sida deltaga i den mera interna stiftsvården. Utskottet, som finner en reform i den sålunda angivna riktningen riktig och önskvärd, har i de flesta avseenden icke någon erinran att göra mot den utformning det i propositionen framlagda förslaget till lag om domkapitel erhållit. I fråga om den nya sammansättningen av domkapitlet vill emellertid utskottet tillstyrka, att de av

Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelserna undergå vissa jämkningar, som nedan komma att närmare angivas.

Enligt det genom propositionen framlagda lagförslaget skulle flertalet domkapitel komma att bestå av sex ordinarie ledamöter, nämligen biskopen, domprosten, en vald präst, en vald lekman som ådagalagt nit och insikt i det kyrkliga församlingslivet, en av Kungl. Maj:t förordnad, i allmänna värv förfaren lekman och en likaledes av Kungl. Maj:t förordnad ledamot med högre teologisk eller humanistisk bildning, varjämte vid handläggning av rättegångsmål stiftssekreteraren skulle äga säte och stämman i domkapitlet.

Utskottet vill till en början till behandling upptaga frågan om *stiftssekreterarens ställning*, nämligen huruvida han bör ingå såsom ledamot av domkapitlet icke allenast i rättegångsmål utan jämväl vid behandlingen av övriga ärenden.

Av den ovan lämnade redogörelsen framgår att stiftssekreteraren enligt de sakkunnigas förslag skall vara ordinarie ledamot i kapitlet. Till stöd för sin ståndpunkt härutinnan anföra de sakkunniga i huvudsak följande: De sakkunniga hade anslutit sig till den meningen, att den juridiska och administrativa sakkunskapen borde vara företrädd av någon medlem av kapitlet. Den lämpligaste utvägen att tillföra kapitlet dylik sakkunskap syntes vara att låta stiftssekreteraren inträda såsom ledamot i kapitlet. Stiftssekreterarens uppgifter hade i den år 1931 utfärdade arbetsordningen preciserats och utsträckts, och den bestämmelsen hade införts, att stiftssekreteraren ägde deltaga i domkapitlets överläggningar med rätt för honom att, då beslut ej överensstämde med av honom uttalad mening, anteckna denna till protokollet. Härigenom hade i själva verket stiftssekreteraren kommit så nära ställningen som ordinarie ledamot, att det snarast vore en ofrånkomlig konsekvens, att han formligen insattes som sådan. Såsom skäl mot stiftssekreterarens insättande i kapitlet hade anförts bland annat, att han som medlem av detsamma skulle bli alltför mäktig. Utan tvivel komme stiftssekreteraren att i framtiden liksom tidigare genom sin ingående förtrogenhet med ärendena och stiftet och sin överblick över stiftsstyrelsen i dess helhet, jämväl vad den ekonomiska sidan av densamma anginge, att utöva ett betydande inflytande. Men detta komme att bli fallet, vare sig han insattes som medlem av kapitlet eller ej. Snarast skulle ett sådant insättande innebära, att han erhöle en officiell ställning och jämväl ett ansvar för besluten, som bättre motsvarade hans faktiska myndighet, än hans nuvarande ställning gjorde. Vidare vore stiftssekreteraren i regel också medlem av stiftsnämnden, ett uppdrag, som han enligt den nyss anförda arbetsordningen vore skyldig att mottaga, och det syntes vara av betydelse för enhetligheten i den nu på två myndigheter, domkapitel och stiftsnämnd, delade stiftsstyrelsen, att utom biskopen — som genom

praxis men ej på grund av lag vore medlem och ordförande i stiftsnämnden — ytterligare en medlem bleve för båda dessa myndigheter gemensam.

Departementschefen har beträffande frågan om stiftssekreterarens ledamotskap anfört, bland annat, att behovet av en lagfaren ledamot i kapitlet huvudsakligen torde göra sig gällande med avseende å de på kapitlets handläggning ankommande egentliga rättegångsmålen, d. v. s. sådana mål, som avsåge ansvar å präst eller lärare vid allmänt läroverk eller folkskoleseminarium. Att stiftssekreteraren inträdde såsom ledamot i kapitlet vid handläggning av egentliga rättegångsmål, ansåge departementschefen följaktligen väl motiverat. Vad åter beträffade andra ärenden, för vilkas avgörande krävdes juridisk eller administrativ sakkunskap, syntes det däremot icke vara nödvändigt, att dylik sakkunskap företrädde av någon särskild medlem av kapitlet. Redan enligt nuvarande ordning torde det vara tillräckligt sörjt för att vid handläggning av administrativa ärenden den särskilda sakkunskap, som stiftssekreteraren företrädde, i erforderlig omfattning tillfördes domkapitlet.

I motionerna I: 423 och II: 807 har påyrkats att de sakkunnigas förslag i denna del måtte följas.

Enligt utskottets mening äger de sakkunnigas förslag i förevarande avseende avgjort företräde framför propositionens anordning. En av domkapitlens viktigaste uppgifter blir även i fortsättningen den administrativa stiftsförvaltningen, och utskottet finner det helt i sin ordning, att stiftssekreteraren, vilken såsom allmänt erkännes äger ett betydande inflytande på domkapitlets förvaltning, även erhåller det ansvar därför som allenast ett ledamotskap i kapitlet giver. Härigenom torde även vinnas större kontinuitet i förvaltningen. Utskottet, som jämväl fäst vikt vid att det övervägande flertalet av de hörda myndigheterna och sammanslutningarna tillstyrkt eller lämnat utan erinran de sakkunnigas förslag i denna del, anser sig därför böra förorda, att stiftssekreteraren, respektive vid Stockholms domkapitel sekreteraren, ingår såsom ordinarie ledamot i kapitlet. En sådan anordning innebär knappast heller någon reell utökning av antalet kapitelmedlemmar. Redan enligt den i propositionen ifrågasatta organisationen äger nämligen stiftssekreteraren säte och stämma i kapitlet vid handläggning av rättegångsmål samt skall även vid handläggning av övriga mål såsom regel vara närvarande vid kapitlets sammanträden ävensom äga yttrande- och reservationsrätt.

Härefter övergår utskottet till frågan på vilket sätt domkapitlet skola tillförsäkras erforderlig *sakkunskap på folkundervisningens område*.

Vad beträffar ärenden rörande folkundervisningsväsendet uttala de sakkunniga, att nämnda ärenden böra i domkapitlet handläggas under medverkan av en särskild representant för folkundervisningsväsendet.

Emellertid ha de sakkunniga därvid tänkt sig, att denne representant icke skall ingå som medlem i kapitlet utan i stället få till uppgift att vara föredragande i skolärenden vid de sammanträden, då sådana behandlas. En dylik anordning erbjuder enligt de sakkunniga den fördelen, att man vid utseende av ifrågavarande representant för folkundervisningsväsendet kan taga uteslutande hänsyn till hans sakkunskap inom nämnda område och således icke är nödsakad att samtidigt taga hänsyn till hans lämplighet som kapitelmedlem över huvud taget.

Beträffande de sakkunnigas förslag i denna del ha olika meningar uttalats i de avgivna yttrandena. Sålunda har gjorts gällande, att den föreslagna anordningen med särskild föredragande icke är behövlig. Å andra sidan ha åtskilliga myndigheter och sammanslutningar förordat, att representanten för folkundervisningsväsendet erhåller ställning såsom ordinarie ledamot i kapitlet. Skolöverstyrelsen har bland annat anfört, att så länge skolärenden i samma omfattning som för närvarande handlades av domkapitlen, man vid en förändring av kapitlens sammansättning icke borde gå ända därhän, att dessa skulle komma att bland sina ledamöter sakna en särskild representant för skolväsendet. De skolärenden, som handlades av domkapitlen, vore av den omfattning och vikt, att den, som närmast komme att företräda sakkunskapen på detta område, borde vara ledamot av domkapitlet. Överstyrelsen kunde ej heller ansluta sig till den meningen, som framkommit i några av folkskolsinspektörerna avgivna yttranden, att den skolsakkunnige skulle inträda såsom ledamot av domkapitlet endast vid dess handläggning av skolärenden. Ett dylikt begränsat ledamotskap i en kollegialt beslutande korporation eller styrelse kunde lätt komma att medföra en begränsning i fråga om behörig auktoritet och inflytande jämväl på avgörandet i den grupp av ärenden, vid vilkas handläggning en dylik ledamot ägde delta i besluten. En ledamot med särskild sakkunskap på folkundervisningens område vore så mycket mera motiverad, som domkapitlen enligt de sakkunnigas förslag skulle komma att innesluta väsentligen mindre pedagogisk sakkunskap och erfarenhet än hittills. Med den av överstyrelsen förordade anordningen bleve det också betydligt lättare att finna lämplig skolman, som kunde åtaga sig att såsom ledamot inträda i domkapitlet.

Såsom förut nämnts har propositionen här följt de sakkunnigas förslag.

I motionen II: 810 har hemställts att bland de ordinarie ledamöterna i kapitlet måtte ingå en person med framstående sakkunskap och erfarenhet på folkundervisningens område. I detta sammanhang må även erinras om att i motionen I: 422 såsom skäl för avslag å förevarande proposition anförts, att frågan om folkskoleärendenas överflyttning till särskilda mellaninstanser först bör lösas, innan någon omorganisation i den föreslagna riktningen vidtages.

Utskottet kan i allt väsentligt biträda de av skolöverstyrelsen fram-

förda synpunkterna och finner sålunda, att så länge domkapitlen i stiftet i samma utsträckning som för närvarande ha att handlägga ärenden angående folkundervisningsväsendet, sakkunskapen och erfarenheten på detta område böra representeras av en ledamot i kapitlet. Utskottet föreslår därför att i dessa domkapitel skall ingå en av Kungl. Maj:t förordnad ledamot som äger särskild sakkunskap på folkundervisningens område. Till följd härav torde den föreslagne särskilde föredraganden för skolärenden kunna undvaras. Med den utformning utskottet givit förslaget i denna del synes icke föreligga tillräcklig anledning att låta domkapitelsreformen anstå i avvaktan på lösningen av frågan om inrättande av särskilda mellaninstanser för folkskoleärendena.

I likhet med departementschefen anser utskottet det ur arbetssynpunkt vara önskvärt, att medlemsantalet i domkapitlen icke göres större än oundgängligen erfordras. Då utskottet förordnat att en skolsakkunnig skall vara ledamot av domkapitlet, har utskottet därför övervägt, huruvida någon av de övriga i Kungl. Maj:ts förslag upptagna ledamöterna skulle kunna uteslutas, och därvid funnit, att beträffande domkapitel i stift, där teologisk fakultet ej finnes, den föreslagne *ledamoten med högre teologisk eller humanistisk bildning*, vilkens ledamotskap motive-rats närmast av historiska skäl, synes kunna uteslutas utan att därmed domkapitlens sammansättning nämnvärt försvagas. Utskottet vill därför, på sätt även föreslagits i vissa yttranden, förorda, att denne ledamot utgår.

Beträffande *lekmannarepresentanterna* ha de sakkunniga föreslagit, att i varje domkapitel skola ingå två av ombud för pastoraten valda lekmän, som ådagalagt nit och insikt i det kyrkliga församlingslivet. Till stöd för sitt förslag ha de sakkunniga framhållit, att med denna anordning olika delar av stiftet ävensom skilda åsiktsriktningar bland de kyrkligt intresserade lekmännen kunde bliva företrädda i kapitlet.

Häremot erinrade departementschefen bl. a., hurusom i vissa yttranden uttalats önskvärdheten av att åtminstone den ene av lekmännens representanter ägde förfarenhet i praktiska angelägenheter. I allmänhet torde man i sådant hänseende närmast hava åsyftat förfarenhet i ekonomiska frågor. Att i önskvärd omfattning tillgodose domkapitlets behov av praktisk lekmanerfarenhet i olika frågor låte sig dock icke med någon säkerhet göra, såframt båda lekmannarepresentanterna skulle utses genom val. Om det emellertid uppdroges åt Kungl. Maj:t att efter förslag av domkapitlet utse den ene av lekmännens representanter, bleve däremot förhållandet ett annat. Det bleve då möjligt att med hänsyn tagen till den sakkunskap på olika områden, som i övrigt kunde vara företrädd i domkapitlet, tillföra domkapitlet den lekmanerfarenhet i praktiska angelägenheter, varav i det särskilda fallet behov kunde föreligga.

I motionerna II: 807 och 809 har hemställts att de sakkunnigas förslag härutinnan måtte följas.

Utskottet, som vill understryka lämpligheten av att varje domkapitel tillförsäkras en ledamot med särskild förfarenhet i ekonomiska och allmänt praktiska frågor, har ansett den av departementschefen i denna del föreslagna anordningen vara att föredraga. Någon ytterligare ökning av antalet ledamöter kan utskottet av förut angivna skäl icke förorda.

Enligt utskottets förslag skall sålunda det stora flertalet domkapitel få samma antal ledamöter som föreslagits av de sakkunniga eller sju, nämligen biskopen, domprosten, stiftssekreteraren, en vald präst, en vald lekman med intresse för församlingslivet, en av Kungl. Maj:t förordnad, i allmänna värv förfaren lekman samt en likaledes av Kungl. Maj:t förordnad skolsakkunnig. Därvid är även att märka att enligt utskottets förslag den särskilde föredraganden i skolärenden blir obehövlig.

Vad härefter angår domkapitel i stift, där teologisk fakultet finnes, har utskottet övertvägt möjligheten av att, till nedbringande av antalet kapitel-ledamöter, utesluta en av de i propositionen föreslagna, av fakulteten valda professorerna. Emellertid har utskottet funnit dessa professorers ledamotskap vara av ett icke ringa kyrkligt intresse, väl uppväggande olägenheterna av det större medlemsantalet. Utskottet har icke heller ansett att någon annan föreslagen ledamot i dessa domkapitel lämpligen kan uteslutas.

I Stockholms domkapitel, som icke har de befogenheter med avseende å folkundervisningsväsendet, vilka tillkomma övriga domkapitel, lär någon ledamot med särskild sakkunskap på detta område icke erfordras. Såsom ovan anförts bör sekreteraren ingå såsom ordinarie ledamot i kapitlet, men i övrigt synes den i propositionen föreslagna sammansättningen av kapitlet icke giva anledning till erinran.

De förändringar i domkapitlens sammansättning, som utskottet sålunda förordat, medföra vissa jämkningar i det framlagda lagförslaget.

I förevarande proposition förutsättes, att i 6 § lagen den 30 augusti 1932 om kyrkofond skall införas en bestämmelse av innehåll, att av kyrkofonden skola utgöras anslag, som av Kungl. Maj:t och riksdagen beviljas för bestridande av sådana av domkapitlens verksamhet föranledda ersättningar, som avses i 11 § av förslaget till lag om domkapitel. I den till innevarande års riksdag avlåtna propositionen, nr 242, angående ändrade bestämmelser för biskoparnas avlönande m. m. har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga ett förslag till lag om ändrad lydelse av 3 och 6 §§ lagen om kyrkofond, innebärande bl. a. ovan antydda lagändring. Jämväl sistnämnda proposition har tilldelats första lagutskottet för behandling. Utskottet anser sig därför i avvaktan på behandlingen

av propositionen nr 242 icke böra nu avgiva utlåtande i anledning av det i förevarande proposition nr 241 äskade anslaget ur kyrkofonden.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet

1:o) *hemställa,*

A) att riksdagen, med förklarande att det i förevarande proposition nr 241 framlagda förslaget till lag om domkapitel icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande förslag till

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

L a g om domkapitel.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

I varje stift, så ock i Stockholms stad, skall finnas ett domkapitel.

2 §.

1 mom. Domkapitel i stift består av följande ledamöter, nämligen:

biskopen såsom preses;

domprosten eller, där domprost ej finnes, en av Konungen för sex år i sänder bland stiftets kyrkoherdar förordnad ledamot såsom vice preses;

en av stiftets präster vald präst, som innehar ordinarie prästerlig tjänst i stiftet;

en av ombud för pastoraten i stiftet vald lekman, som ådagalagtit och insikt i det kyrkliga församlingslivet;

en av Konungen efter förslag av domkapitlet för sex år i sänder förordnad, i allmänna värv förfaren lekman;

ävensom, i stift varest teologisk fakultet finnes, två av fakulteten inom denna valda professorer;

samt, i övriga stift, en av Konungen efter förslag av domka-

2 §.

1 mom. Domkapitel i stift består av följande ledamöter, nämligen:

biskopen såsom preses;

domprosten eller, där domprost ej finnes, en av Konungen för sex år i sänder bland stiftets kyrkoherdar förordnad ledamot såsom vice preses;

stiftssekreteraren;

en av stiftets präster vald präst, som innehar ordinarie prästerlig tjänst i stiftet;

en av ombud för pastoraten i stiftet vald lekman, som ådagalagtit och insikt i det kyrkliga församlingslivet;

en av Konungen efter förslag av domkapitlet för sex år i sänder förordnad, i allmänna värv förfaren lekman;

en av Konungen efter förslag av domkapitlet för sex år i sänder förordnad ledamot, som äger särskild sakkunskap på folkundervisnings område;

ävensom, i stift varest teologisk fakultet finnes, två av fakulteten inom denna valda professorer.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

pitlet för sex år i sänder förordnad ledamot, som genom avlagda kunskapsprov, utgivna skrifter eller annorledes ådagalagt lärdom i teologiska ämnen, dock att till sådan ledamot jämväl må kunna förordnas den, som på sätt nyss angivits ådagalagt lärdom i humanistiska ämnen.

2 mom. Stockholms domkapitel, vari ärkebiskopen, när han är tillstädes, är preses, består i övrigt av följande ledamöter, nämligen:

pastor primarius såsom ordinarie preses;

en av Konungen för sex år i sänder bland kyrkoherdarna i de underlydande församlingarna förordnad ledamot såsom vice preses;

en av stadens präster vald präst, som innehar ordinarie prästerlig tjänst i staden;

en av ombud för de underlydande församlingarna vald lekman, som ådagalagt nit och insikt i det kyrkliga församlingslivet;

en av Konungen efter förslag av domkapitlet för sex år i sänder förordnad, i allmänna värv förfaren lekman; samt

en av Konungen efter förslag av domkapitlet för sex år i sänder förordnad ledamot, som på sätt i 1 mom. sägs ådagalagt lärdom i teologiska eller humanistiska ämnen.

2 mom. Stockholms domkapitel, vari ärkebiskopen, när han är tillstädes, är preses, består i övrigt av följande ledamöter, nämligen:

pastor primarius såsom ordinarie preses;

en av Konungen för sex år i sänder bland kyrkoherdarna i de underlydande församlingarna förordnad ledamot såsom vice preses;

sekreteraren;

en av stadens präster vald präst, som innehar ordinarie prästerlig tjänst i staden;

en av ombud för de underlydande församlingarna vald lekman, som ådagalagt nit och insikt i det kyrkliga församlingslivet;

en av Konungen efter förslag av domkapitlet för sex år i sänder förordnad, i allmänna värv förfaren lekman; samt

en av Konungen efter förslag av domkapitlet för sex år i sänder förordnad ledamot, som genom avlagda kunskapsprov, utgivna skrifter eller annorledes ådagalagt lärdom i teologiska ämnen, dock att till sådan ledamot jämväl må kunna förordnas den, som på sätt nyss angivits ådagalagt lärdom i humanistiska ämnen.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

3 mom. För envar av de ledamöter, som förordnas av Konungen efter förslag av domkapitlet eller tillsättas genom val, utses tillika en suppleant. Beträffande ordningen för suppleanternas tillsättande samt behörighet att vara suppleant gälle vad i denna lag är stadgat i fråga om motsvarande ledamöter.

4 mom. Vid handläggning av rättegångsmål skall den i 12 § omnämnde stiftssekreteraren eller, vad beträffar Stockholms domkapitel, sekreteraren hava säte och stämma i domkapitlet.

5 mom. Vid ärkebiskops- eller biskopsval äga i stift, varest teologisk fakultet finnes, fakultetens samtliga professorer och i Stockholm stadens samtliga kyrkoherdar säte och stämma i domkapitlet.

(Utskottets förslag:)

3 mom. För envar av de ledamöter, som förordnas av Konungen efter förslag av domkapitlet eller tillsättas genom val, utses tillika en suppleant. Beträffande ordningen för suppleanternas tillsättande samt behörighet att vara suppleant gälle vad i denna lag är stadgat i fråga om motsvarande ledamöter.

4 mom. Vid ärkebiskops- eller biskopsval äga i stift, varest teologisk fakultet finnes, fakultetens samtliga professorer och i Stockholm stadens samtliga kyrkoherdar säte och stämma i domkapitlet.

3 §.

1 mom. Rätt att deltaga i val av prästerlig ledamot och av suppleant för sådan tillkommer envar inom stiftet eller, vad beträffar Stockholms domkapitel, i Stockholm kyrkoskriven prästman, som är behörig till prästämbetets utövning, dock ej prästman som åtnjuter emeritilön, ej heller annan prästman som icke innehar prästerlig tjänst, såframt han uppnått sextiofem års ålder.

2 mom. Val av prästerlig ledamot av domkapitel i stift och av suppleant för sådan äger rum å prästmöte inför biskopen såsom valförrättare. Valet avser tiden från och med den 1 januari året näst efter det, då valet skett, till och med utgången av det år, då prästmöte åter hålles. Avgår ledamot eller suppleant, innan denna tid tilländagått, och återstår därav mer än sex månader, anställs fyllnadsval för den återstående tiden. Där fyllnadsval icke kan utan oskäligen tidsutdräkt anstå till närmast infallande prästmöte, äger sådant val rum kontraktsvis, därvid prostarna, var inom sitt kontrakt, äro valförrättare.

3 mom. Val av prästerlig ledamot av Stockholms domkapitel och av suppleant för sådan skall, där det ej förrättas inför ärkebiskopen, äga rum inför pastor primarius eller, om pastor primarius har förfall eller dennes ämbete är ledigt, inför en av domkapitlet förordnad valförrättare. Valet gäller för

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

sex år, räknade från och med den 1 januari året näst efter det, då valet skett. Avgår ledamot eller suppleant, innan denna tid tilländagått, och återstår därav mer än sex månader, anställles ofördröjligen fyllnadsval för den återstående tiden.

4 mom. Om tid och ställe för val, som avses i 2 eller 3 mom., utfärdar domkapitlet kungörelse, som tillställles i stift kontraktsprostarna och i Stockholm kyrkoherdarna, vilka hava att, de förra var inom sitt kontrakt och de senare var inom sin församling, i god tid före valet bringa kungörelsen till de röstberättigades kännedom.

5 mom. Valet sker med slutna sedlar. Mellan lika rösttal skiljer lotten.

6 mom. Den, som finner sig hindrad att personligen tillstädeskomma vid valet, äger att till valförrättaren insända sin valsedel i förseglat omslag, försett med egenhändigt undertecknad, av vittne styrkt påskrift om innehållet, därvid iakttages, att valsedel för val av ledamot och valsedel för val av suppleant icke må inneslutas i samma omslag. Sålunda insända omslag skola vid valförrättningen öppnas, därvid valsedlarna, utan att då läsas, uttagas och läggas till de vid valtillfället avlämnade. Sedan alla valsedlarna sammanblandats, upptagas de en efter annan och verkställles sammanräkning.

7 mom. Över valet föres protokoll. I protokollet angives, vilka röstberättigade vid valtillfället personligen avlämnat sina valsedlar och från vilka sådana blivit insända. Protokollet justeras samt underskrives av valförrättaren och minst två röstberättigade. Det översändes därefter ofördröjligen till domkapitlet.

8 mom. Där valet förrättas kontraktsvis, verkställer domkapitlet å dag, som i kungörelsen om valet blivit utsatt, sammanräkning av rösterna från de särskilda kontrakten samt tillkännagiver genom anslag, huru valet utfallit. Förrättas valet å prästmöte eller enligt bestämmelserna i 3 mom., tillkännagiver valförrättaren efter verkställd röstsammanräkning, huru valet utfallit.

4 §.

1 mom. Ledamot och suppleant, som utses av ombud för pastoraten, väljas för sex år, räknade från och med den 1 januari året näst efter det, då valet skett. Avgår ledamot eller suppleant, innan denna tid tilländagått, och återstår därav mer än sex månader, anställles fyllnadsval för den återstående tiden. Med anställande av fyllnadsval må likväl, där domkapitlet finner uppskov icke medföra avsevärd olägenhet, kunna anstå under en tid av högst två år.

2 mom. Ombud för val av ledamot och suppleant, som avses i 1 mom., utses av pastoratens kyrkoråd sålunda, att för pastorat med mindre folkmängd än 10,000 utses ett ombud, för pastorat, vars folkmängd utgör minst

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

10,000 men ej uppgår till 15,000, utses två ombud samt för pastorat, vars folkmängd utgör minst 15,000, utses tre ombud; dock äger domkapitlet förordna, att för två eller flera pastorat, vilka vart för sig hava mindre folkmängd än 3,000 och tillsammans ej större folkmängd än 5,000, skall utses ett gemensamt ombud. För varje ombud utses tillika en ersättare.

3 mom. Till ombud och ersättare för ombud skola utses lekmän, som äro röstberättigade å kyrkostämma inom pastoratet eller, där de skola utses gemensamt för två eller flera pastorat, inom något av dem.

4 mom. Ombud och ersättare för ombud äga att för resa, som påkallas av uppdraget, av pastoratet åtnjuta resekostnads- och traktamentsersättning enligt allmänna resereglementet. Där ombud och ersättare utsetts gemensamt för två eller flera pastorat, gäldas ersättning, som nu är sagd, till lika delar av de särskilda pastoraten.

5 mom. Val, som ankommer på ombud för pastoraten, skall i stift äga rum inför biskopen eller, om biskopen har förfall eller biskopsämbetet är ledigt, inför en av domkapitlet förordnad valförrättare. I Stockholm skall valet, där det icke förrättas inför ärkebiskopen, äga rum inför pastor primarius eller, om pastor primarius har förfall eller dennes ämbete är ledigt, inför en av domkapitlet förordnad valförrättare.

6 mom. Domkapitlet bestämmer tid och ställe för val, som avses i 5 mom., samt underrättar därom kyrkoråden med anmaning tillika att i god tid före valet utse ombud och ersättare för ombud på sätt i 2 mom. sägs. Där ombud och ersättare skola utses av kyrkoråden i två eller flera pastorat gemensamt, bestämmer domkapitlet jämväl platsen för kyrkorådens gemensamma sammanträde samt förordnar någon av kyrkorådsordförandena att därvid föra ordet.

7 mom. Valet skall, där omröstning begäres, ske med slutna sedlar. Mellan lika rösttal skiljer lotten.

8 mom. Vid valet föres protokoll av en av domkapitlet förordnad valnotarie. Protokollet justeras samt underskrives av valförrättaren, valnotarien och minst två av ombuden. Det översändes därefter till domkapitlet.

5 §.

Val av ledamöter och suppleanter, som ankommer på teologisk fakultet, gäller för två år, räknade från och med den 1 januari året näst efter det, då valet skett. Avgår ledamot eller suppleant, innan denna tid tilländagått, anställs ofördröjligen fyllnadsval för den återstående tiden. Protokoll över förrättat val skall tillställas domkapitlet.

6 §.

Valsedlar, som avgivits vid val av ledamöter och suppleanter i domkapitel, skola, efter det sammanräkning ägt rum, av valförrättaren inläggas under försegling samt förvaras till dess valet vunnit laga kraft eller, i händelse av besvär, dessa blivit avgjorda.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

7 §.

1 mom. Över val av ledamöter och suppleanter i domkapitel må anföras besvär, vilka, ställda till Konungen, skola sist före klockan tolv å tjugonde dagen efter valets avslutande ingivas till domkapitlet, som efter inhämtande av vederbörandes förklaringar samt efter infordrande av valsedlar och övriga valhandlingar, i den mån de ej äro för domkapitlet tillgängliga, har att med eget yttrande till Konungen insända besvären jämte de förklaringar, som inkommit, ävensom protokoll, valsedlar och övriga handlingar rörande valet. Om besvär över val, som förrättats av teologisk fakultet, gälla dock vad särskilt är stadgat.

2 mom. Över beslut av kyrkoråd i fråga om utseende av ombud och ersättare för ombud vid val av ledamot och suppleant i domkapitel må klagan ej föras annorledes än i sammanhang med klagan över sistnämnda val.

8 §.

Till ledamot eller suppleant i domkapitel må allenast den förordnas eller väljas, som är svensk medborgare, tillhör svenska kyrkan, uppnått tjugufem års ålder och är boende inom stiftet eller, vad beträffar Stockholms domkapitel, i Stockholm. Ej må den vara ledamot eller suppleant, som är omyndig eller försatt i konkurstillstånd.

9 §.

Förordnande eller val av ledamot eller suppleant i domkapitel må ej i något fall gälla för längre tid än tills ledamoten eller suppleanten uppnått sextiosju års ålder.

10 §.

1 mom. Inträffar förfall för såväl preses som vice preses i domkapitel, föres ordet i domkapitlet av den bland de tillstädesvarande, som längsta tiden varit ledamot i domkapitlet, eller, om med hänsyn till lika tjänstålder två eller flera därvid kunna ifrågakomma, den av dem, som är till levnadsåren äldst.

10 §.

1 mom. Inträffar förfall för såväl preses som vice preses i domkapitel, föres ordet i domkapitlet av den bland de tillstädesvarande, som längsta tiden varit ledamot i domkapitlet, eller, om med hänsyn till lika tjänstålder två eller flera därvid kunna ifrågakomma, den av dem, som är till levnadsåren äldst, dock att stiftssekreteraren eller sekreteraren vid Stockholms domkapitel ej må vara ordförande.

2 mom. Suppleant för ledamot inkallas till tjänstgöring i den mån det erfordras till följd av hinder för ledamoten. Avgår ledamoten före utgången av den för honom gällande tjänstgöringstiden, uppehålls ledamotsbefattningen av suppleanten till dess annan ledamot blivit utsedd.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

3 mom. Därest i anseende till förfall eller uppkommen ledighet domkapitel finner nödigt att för viss tid eller för visst ärende erhålla biträde av adjungerad ledamot, äger domkapitlet att därtill förordna person, som är behörig att väljas till ledamot i domkapitlet.

11 §.

Ledamöter och suppleanter i domkapitel ävensom av domkapitel för visst ärende förordnad särskild sakkunnig eller utredningsman åtnjuta ersättning av allmänna medel på sätt särskilt stadgas, dock att sakkunnig som anlitas i rättegångsmål åtnjuter ersättning i enlighet med vad därom är föreskrivet.

12 §.

Vid domkapitel i stift skall vara anställd en stiftssekreterare och vid Stockholms domkapitel en sekreterare.

Stiftssekreterare och sekreterare vid Stockholms domkapitel, vilka skola vara lagkunniga, tillsättas av Konungen.

Stiftssekreterare och sekreterare vid Stockholms domkapitel, vilka skola hava avlagt examen medförande behörighet till domarbefattning, tillsättas av Konungen.

13 §.

1 mom. Domkapitel i stift åligger att taga noggrann kännedom om stiftets förhållanden samt verksamt beflita sig om det kyrkliga livets vård och förkovran. Det skall genom erforderliga åtgärder tillgodose församlingarnas behov samt befrämja den kristna kärleksverksamheten och ungdomsvården inom stiftet. Vid fullgörandet av dessa uppgifter bör domkapitlet jämväl låta sig angeläget vara att, där så lämpligen kan ske, samarbeta med frivilliga organisationer för främjande av kyrklig och religiös verksamhet. Domkapitlet tillkommer vidare att hålla hand däröver, att stadgad kyrklig ordning iakttages, att hava inseende över prästerskapets ämbetsförvaltning och leverne ävensom att i övrigt fullgöra de särskilda åligganden med avseende å stiftets kyrkliga angelägenheter, som enligt vad därom i lag eller eljest är stadgat ankomma på domkapitlet.

2 mom. Vad i 1 mom. är stadgat om domkapitel i stift skall äga motsvarande tillämpning beträffande Stockholms domkapitel.

3 mom. Om domkapitels befattning med undervisningsväsendet är särskilt stadgat.

14 §.

1 mom. Har biskopen förfall eller är biskopsämbetet ledigt, tillkommer det stiftets domkapitel att för prästvigning anlita biskop i annat stift, att

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

bestämma om uppehållande av tjänst, varå biskop äger meddela förordnande, ävensom att, där ärendet icke tål uppskov, förordna om sådan på biskop ankommande förrättning, som biskopen må verkställa genom annan.

2 mom. Vad i 1 mom. stadgas om befogenhet för domkapitel i stift att förordna om sådan på biskop ankommande förrättning, som biskopen må verkställa genom annan, skall äga motsvarande tillämpning med avseende å Stockholms domkapitel, för den händelse ärkebiskopen har förfall eller dennes ämbete är ledigt.

15 §.

1 mom. Ärenden angående folkundervisningsväsendet, vilka ankomma på handläggning av domkapitel i stift, skola, där de ej handläggas på sätt i 16 § sägs, inför domkapitlet föredragas av en av Konungen därtill för sex år i sänder förordnad person, som innehar eller innehaft anställning i folkundervisningens tjänst.

För denne föredragande förordnar Konungen därjämte för samma tid en suppleant, vilken skall innehava eller hava innehaft sådan anställning, som nyss är sagd.

2 mom. Föredragande och suppleant, som avses i 1 mom., åtnjuta ersättning av allmänna medel på sätt särskilt stadgas.

16 §.

15 §.

1 mom. Biskopen med stiftssekreteraren såsom föredragande eller, vad beträffar Stockholms domkapitel, pastor primarius med sekreteraren såsom föredragande äger att på domkapitlets vägnar fullgöra sådana till domkapitlets befattning hörande åligganden, vilka avse ringare ärenden eller ärenden, som kräva särskild skyndsamhet och ej äro av den betydenhet, att de ändock böra anses påkalla handläggning i domkapitlet; skolande ärende, som handlagts i nu angiven ordning, anmälas vid domkapitlets nästföljande sammanträde.

2 mom. Har biskopen förfall eller är biskopsämbetet ledigt eller inträffar förfall för pastor primarius eller ledighet i dennes ämbete, äger vice preses

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

eller, vid hinder jämväl för honom, den, som i hans ställe för ordet i domkapitlet, fullgöra vad enligt 1 mom. ankommer på biskopen eller pastor primarius.

17 §.

16 §.

Domkapitel sammanträder i regel en gång varannan vecka så ock dess-
emellan, när ärendena det påkalla.

18 §.

17 §.

För beslutförhet i domkapitel erfordras, att minst fem ledamöter äro tillstädes; dock vare domkapitel jämväl behörigt att fatta beslut, då allenast fyra ledamöter äro närvarande, därest alla äro om slutet ense.

Falla vid omröstning i domkapitel rösterna lika för olika meningar, blir den mening beslut, som biträdes av preses, dock att i fråga om rättegångsmål skall gälla vad därom särskilt är stadgat.

19 §.

18 §.

Vad i allmän lag eller författning sägs om jäv mot domare gälle även i fråga om ledamot i domkapitel så ock beträffande stiftssekreterare, sekreteraren vid Stockholms domkapitel samt föredragande, som avses i 15 §.

Vad i allmän lag eller författning sägs om jäv mot domare gälle även i fråga om ledamot i domkapitel.

20 §.

19 §.

Innan någon första gången tager säte och stämman i domkapitel, skall han avläggga den ed, som för medlem av domkapitel är föreskriven.

21 §.

20 §.

I fråga om rätt domstol för upptagande av åtal mot ledamot i domkapitel, vilken ej är präst, för förbrytelse, som han i denna sin egenskap begår, gälle vad i motsvarande avseende är stadgat för präst, som är ledamot i domkapitel.

Samma lag vare beträffande åtal mot stiftssekreterare, sekreteraren vid Stockholms domkapitel samt föredragande, som avses i 15 §, för förbrytelse i tjänsten.

22 §.

21 §.

Närmare föreskrifter rörande domkapitlens verksamhet meddelas av Konungen i särskild instruktion.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

23 §.

(Utskottets förslag:)

22 §.

Om hovkonsistoriets sammansättning och befogenhet gälle vad särskilt är stadgat; skolande i övrigt vad i denna lag stadgas om domkapitel i tillämpliga delar lända till efterrättelse jämväl beträffande hovkonsistoriet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1937.

Genom denna lag upphävas:

förordningen den 11 februari 1687 huru med rättegång uti domkapitlen skall förhållas, i vad den strider mot bestämmelserna i denna lag;

lagen den 4 mars 1927 (nr 27) med vissa ändrade bestämmelser rörande Stockholms stads konsistorium;

så ock vad i övrigt finnes i lag eller särskild författning stridande mot bestämmelserna i denna lag.

Det åligger domkapitlen och Stockholms stads konsistorium att i god tid före denna lags ikraftträdande föranstalta om erforderliga val av domkapitelsledamöter och suppleanter.

Kan, då val av prästerlig ledamot av domkapitel i stift och av suppleant för sådan första gången skall äga rum, valet icke förrättas å prästmöte, skall det förrättas kontraktvis samt avse tiden från och med den dag denna lag trätt i kraft till och med utgången av det år, då närmast infallande prästmöte hålles.

I stift, varest teologisk fakultet finnes, skola av de domkapitelsledamöter och suppleanter, som väljas av fakulteten, en ledamot och en suppleant första gången utses för en tid av tre år, räknad från och med den dag denna lag trätt i kraft.

B) att de nu förevarande motionerna I: 422 och 423 samt II: 807, 809 och 810 måtte anses besvarade genom utskottets hemställan under A); samt

2:o) *anmäla*,

att utskottet framdeles vill avgiva utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen nr 241 framlagda förslag om anslag ur kyrkofonden.

Stockholm den 23 maj 1936.

På första lagutskottets vägnar:

S. LINNÉR.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Klefbeck*, *Velander*, *Svenson* i *Eskhult**, *Norling*, *Otto Wangson*, *Ekströmer**, *Karlsson* i *Gillberga* och *Verner Andersson*;

från andra kammaren: herrar *Linnér*, *Nilsson* i *Antnäs* och *Hedlund* i *Östersund*, fru *Östlund* samt herrar *Olsson* i *Rimforsa*, *Olsson* i *Mellerud*, *Berg* och *Gardell* i *Stenstu*.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation:

av herrar *Linnér*, *Nilsson* i *Antnäs* och *Hedlund* i *Östersund*, fru *Östlund* samt herrar *Olsson* i *Mellerud* och *Berg*, vilka anfört:

Beträffande stiftssekreterarens ställning anse vi att propositionens ståndpunkt har bestämt företräde framför utskottsmajoritetens förslag.

Domkapitlens huvuduppgift är — bortsett från befattningen med folkundervisningen — enligt 13 § 1 mom. i lagförslaget att taga noggrann kännedom om stiftets förhållanden, verksamt beflita sig om det kyrkliga livets vård och förkovran samt tillgodose församlingarnas behov och befrämja den kristna kärleksverksamheten och ungdomsvården inom stiftet. I propositionen framhålles jämväl att domkapitlens verksamhet icke i framtiden bör inriktas endast på rent administrativa uppgifter, utan att kapitlet böra sättas i stånd att taga aktiv befattning med kyrkans liv och gärning i stiftet.

Med hänsyn till dessa uppgifter har man i propositionen tydligen eftersträvat att inom ett icke alltför stort antal ledamöter bereda tillräcklig representation för de element, vilka närmast företräda den kyrkliga eller religiösa verksamheten. Då icke någon meningsskiljaktighet råder angående uppgifterna, synes det oss, som om man ej heller utan tvingande skäl borde vidtaga någon förskjutning av domkapitlens sammansättning. Sådana skäl föreligga otvivelaktigt beträffande rättegångsmålen. Propositionen har också i överensstämmelse med lagrådets yttrande sört för att lagkunskapen erhåller säte och stämma i kapitlet vid behandlingen av dylika mål. Beträffande vanliga administrativa mål däremot synes nuvarande ordning, som införts så sent som år 1931 och vilken så vitt i ärendet är upplöst fungerat väl, böra bibehållas. Stiftssekreterarens administrativa sakkunskap är alltid att tillgå för domkapitlet. För att denna icke skall skjutas åt sidan är tillräckligt sört genom hans rätt och skyldighet att deltaga i överläggningarna och befoget att anteckna avvikande mening. Någon anledning att ytterligare stärka det lagtekniska elementet i domkapitlet föreligger icke.

Då stiftssekreteraren upptages såsom ledamot i domkapitlen, innebär detta, bortsett från de fåtaliga rättegångsmålen, en obestridlig ökning av medlemsantalet, som majoriteten ej heller kunnat undvika. Beträffande olägenheterna av ledamotsantalets utsvällning må allenast åberopas de i propositionen anförda uttalandena.

Härtill kommer att, såsom tydligt framgår av de sakkunnigas betänkande, ledamotskapet för stiftssekreteraren ansetts böra medföra såsom konsekvens en löne reglering uppåt. Någon utredning angående behovet av löneförhöjning med hänsyn till arbetsbörd och övriga omständigheter föreligger dock icke för närvarande. En organisation med sikte på ny löne reglering synes därför i och för sig mindre lämplig.

På grund av vad sålunda anförts anse vi att nedannämnda författningsrum i utskottets förslag böra erhålla följande lydelse:

2 §.

1 mom. Domkapitel i stift består av följande ledamöter, nämligen:

biskopen såsom preses;

domprosten eller, där domprost ej finnes, en av Konungen för sex år i sänder bland stiftets kyrkoherdar förordnad ledamot såsom vice preses;

en av stiftets präster vald präst, som innehar ordinarie prästerlig tjänst i stiftet;

en av ombud för pastoraten i stiftet vald lekman, som ådagalagt nit och insikt i det kyrkliga församlingslivet;

en av Konungen efter förslag av domkapitlet för sex år i sänder förordnad, i allmänna värv förfaren lekman;

en av Konungen efter förslag av domkapitlet för sex år i sänder förordnad ledamot, som äger särskild sakkunskap på folkundervisningens område;

ävensom, i stift varest teologisk fakultet finnes, två av fakulteten inom denna valda professorer.

2 mom. Stockholms domkapitel, vari ärkebiskopen, när han är tillstädes, är preses, består i övrigt av följande ledamöter, nämligen:

pastor primarius såsom ordinarie preses;

en av Konungen för sex år i sänder bland kyrkoherdarna i de underlydande församlingarna förordnad ledamot såsom vice preses;

en av stadens präster vald präst, som innehar ordinarie prästerlig tjänst i staden;

en av ombud för de underlydande församlingarna vald lekman, som ådagalagt nit och insikt i det kyrkliga församlingslivet;

en av Konungen efter förslag av domkapitlet för sex år i sänder förordnad, i allmänna värv förfaren lekman; samt

en av Konungen efter förslag av domkapitlet för sex år i sänder förordnad ledamot, som genom avlagda kunskapsprov, utgivna skrifter eller

annorledes ådagalagt lärdom i teologiska ämnen, dock att till sådan ledamot jämväl må kunna förordnas den, som på sätt nyss angivits ådagalagt lärdom i humanistiska ämnen.

3—5 mom. Lika med *Kungl. Maj:ts förslag*.

10 §.

Lika med *Kungl. Maj:ts förslag*.

18 §.

Vad i allmän lag eller författning sägs om jäv mot domare gälle även i fråga om ledamot i domkapitel så ock beträffande stiftssekreterare samt sekreteraren vid Stockholms domkapitel.

20 §.

I fråga om rätt domstol för upptagande av åtal mot ledamot i domkapitel, vilken ej är präst, för förbrytelse, som han i denna sin egenskap begår, gälle vad i motsvarande avseende är stadgat för präst, som är ledamot i domkapitel.

Samma lag vare beträffande åtal mot stiftssekreterare och sekreteraren vid Stockholms domkapitel för förbrytelse i tjänsten.